

Overgangsjaar voor het Rijksarchief

2013 was in het Rijksarchief een overgangsjaar. Een nieuw organogram en budgettaire krapte schudden de interne organisatie grondig door elkaar. Inhoudelijk werden de bakens verzet met duidelijke keuzes voor:

- constructieve synergiën met archiefvormers
- een transversale en thematische aanpak voor het wetenschappelijk onderzoek
- een dienstverlening waarin de klant of burger centraal staat en digitaal de norm wordt
- een performante infrastructuur van leeszalen en een modern depotbeheer
- publiekswerking over de grenzen heen.

Synergiën tussen archiefvormers en -beheerders: win-win

Dankzij de vernieuwing van het wettelijk kader (Archiefwet en uitvoeringsbesluiten, 2009-2011) is de positie van het Rijksarchief binnen het archiefveld de afgelopen jaren bevestigd en versterkt. Niet alleen het Rijksarchief haalt hier voordeel uit. Dat ook archiefvormers winnen bij deze evolutie, bewijst het project 'Archiefploeg Financiën'.

Om de selectie en de overbrenging van het archief van de FOD Financiën naar het Rijksarchief sneller en efficiënter te laten verlopen, kwamen de ministers van Financiën en van Wetenschapsbeleid overeen gedurende drie jaar drie mobiele archiefploegen in te zetten. De nauwere samenwerking tussen de FOD Financiën en het Rijksarchief laat toe om het arbeidsintensieve proces van selectie, materiële bewerking en overdracht van de talrijke archiefbestanden van Financiën op een planmatige en resultaatgerichte wijze aan te pakken

(archieven van registratiekantoren, hypotheekkantoren, het kadaster, enz.). Hierdoor kan de FOD bovendien voldoen aan de wettelijke verplichtingen inzake archiefoverdracht zoals vastgelegd in de Archiefwet, nl. de overbrenging naar het Rijksarchief van archief ouder dan 30 jaar in goede, geordende en toegankelijke staat.

Ook voor het publiek heeft de samenwerking niets dan voordelen: de systematische aanpak door de archiefploegen resulteert in meer regelmatige, meer coherente en goed gedocumenteerde overbrengingen van archief, waardoor het Rijksarchief deze documenten sneller toegankelijk kan maken. Op 1 februari 2013 gingen de mobiele ploegen aan het werk. Een jaar later ogen de resultaten spectaculair: de FOD Financiën mocht al 3,2 strekkende kilometer plaatswinst optekenen.

Naast Financiën heeft het Rijksarchief samenwerkingsakkoorden lopen voor archiefselectie en -beheer met de Regie der Gebouwen, het Nationaal Geografisch Instituut en de Penitentiaire Administratie.

Transversaal wetenschappelijk onderzoek

Het Federaal Wetenschapsbeleid (Belspo) financiert gedurende vijf jaar (2012-2017) het Interuniversitaire Attractiepool-project *Justice and Populations, The Belgian Experience in international perspective, 1795-2015*. Het gaat om een samenwerking tussen acht Belgische en drie buitenlandse universiteiten, het Studie- en Documentatiecentrum Oorlog en Hedendaagse Maatschappij (CEGESOMA), de Koninklijke Militaire School en het Rijksarchief.

Het Rijksarchief wierf twee fulltime archivariissen aan voor dit project. Zij focussen zich op de overbrenging en ontsluiting van gevangenisarchieven (Vorst, Hoei, Luik en Verviers) en gerechtelijke archieven uit de regio's Brussel en Luik.

Digitale dienstverlening = de norm

Eind januari 2013 werden anderhalf miljoen beelden van genealogische bronnen (parochieregisters en registers burgerlijke stand) online gezet: search.arch.be is een droom voor genealogen in binnen- en buitenland.

Wat de parochieregisters betreft, beslaat de databank van het Rijksarchief anno 2014 ruim 90% van de volledige collec-

Recent verworven archief van de FOD Financiën. © ARA

De nieuwe site van het Rijksarchief Brugge. © ARA

Het nieuwe Rijksarchief Namen aan de boulevard Cauchy. © ARA

tie Belgische parochieregisters uit het ancien régime. Heel wat steden, gemeenten en parochies droegen hun parochieregisters over aan het Rijksarchief. Anderen bewaren de registers zelf, maar laten ze wel beschrijven en digitaliseren in het Rijksarchief.

De unieke databank 'parochieregisters' getuigt van veel competentie en vooral teamwork. De financiële steun van Belpo was onontbeerlijk, evenals de medewerking van steden, gemeenten en parochies. In nauwe samenwerking met het hele archiefveld blijft het Rijksarchief streven naar een volledige digitale ontsluiting van parochieregisters tot 1796/1802 in één uniforme databank voor heel België.

Geconfronteerd met de (financiële) grenzen aan servercapaciteit, bouwt het Rijksarchief naast een online aanbod, ook de digitale leeszalen in de verschillende rijksarchieven over heel het land verder uit. In 2013 werden meer dan 20.000 digitale kaarten en plattegronden raadpleegbaar in de 19 leeszalen.

Leeszalen en depotbeheer van de 21ste eeuw

Sinds 3 januari 2013 is de nieuwe site van het Rijksarchief Brugge (deels nieuw, deels vernieuwd) open voor publiek. En in oktober 2013 werd ook het nieuwe Rijksarchief Namen - dat 35 km archief kan herbergen! - opgeleverd. Op 15 april 2014 zwaaiden de deuren van de leeszaal in Namen open.

Publiekswerking die in de wereld staat

De publiekswerking van het Rijksarchief is geënt op expertise kenbaar maken en pro-actief bijdragen tot het wetenschappelijk onderzoek en het maatschappelijk debat. De organisatie van een studiedag in Bergen over archieven met betrekking tot Ecologische Geschiedenis en Duurzame Ontwikkeling is slechts een voorbeeld.

Het Rijksarchief ging in 2013 ook meer dan ooit internationaal. De UNESCO besliste tijdens zijn algemene vergadering van juni 2013 om het archief van de oude universiteit Leuven (1425-1797), bewaard in het Rijksarchief Leuven en in het archief van de KU Leuven, in te schrijven in het *Memory of the World Register*. In november 2013 organiseerde het Rijksarchief het eerste jaarlijkse *International Council on Archives*-congres met de steun van het Federaal Wetenschapsbeleid. Het onderwerp 'Verantwoordelijkheid, transparantie en toegang tot

informatie' lokte ruim 500 deelnemers, uit meer dan 100 verschillende landen, naar Brussel. In het Algemeen Rijksarchief gingen vooraf een dertigtal vergaderingen door van *Sections*, *Branches* en werkgroepen van ICA, naast workshops over het Europees archiefportaal APEX en over het digitaal beheren en ter beschikking stellen van geo-informatie.

Met meer dan 3000 facebook-fans ging het Rijksarchief in 2013 ten slotte ook definitief de weg van de *social media* op www.facebook.com/rijksarchief en www.facebook.com/archives.etat zijn actieve vensters op grote en kleine verhalen uit het Rijksarchief. |

		2013	2012
Personeel	Personeelsleden	265	297
	Volgtijdse equivalenten	217,72	235
Beheerd archief	In strekkende meter	288.050	274.632
Jaarlijkse aanwinsten	In strekkende meter	11.722	10.250
Publicaties		104 (16.363 blz.)	129 (17.237 blz.)
Lezerskaarten		5.854	6.834
Werkbezoeken		48.480	65.900
Digitaal ontsloten archief (cumulatief)	Archiefblokken	24.376	23.913
	Archiefbestanddelen	8.708.791	7.826.446
	Toegangen	22.755	22.334
Gedigitaliseerd archief (cumulatief)	Archiefvormers	35.722	34.879
	Aantal digitale beelden	13.207.386	11.532.369
Website	Unieke bezoekers	469.185	402.336
	Bezoeken	1.027.941	887.392
Nieuwsbrief	Abonnees	9.317	8.468
Archieftoezicht	Inspectiebezoeken	831	721
	Goedgekeurde selectielijsten	14	30

Kencijfers Rijksarchief 2012-2013

Raadpleegbaar in het Rijksarchief: meer dan 20.000 gedigitaliseerde kaarten en plannen. © ARA